

Ce pot face guvernele pentru a dezvolta medierea?

*Aleš Zalar,
Ministrul Justiției din Slovenia*

All first instance courts and courts of appeal will have to offer mediation to parties in civil, family, commercial and labour disputes. The first instance courts will have 6 months to introduce programmes and the courts of appeal will have 30 months to prepare such programmes. The first instance courts can rely on the experience of the District court of Ljubljana, which offers mediation since almost 9 years. The first court of appeal, however, has introduced such programme only in September 2009. Courts will have the possibility to offer other types of ADR to parties.

Courts will decide on the form of programmes: they will either introduce court-annexed programmes or choose court-connected programmes, organized by external providers.

There will be some incentives and also some sanctions in order to enhance the use of mediation. For example, courts will have the right to demand from parties that they take part in the information session on mediation. The information session is explicitly mentioned in the Directive on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. In Slovenia, such sessions have not been held in the past. Courts will now have the legal basis to demand from parties that they participate in such sessions. Mediation will be free of charge for parties in family and certain labour disputes. In other disputes, except the commercial ones, the first 3 hours of mediation will be free of charge for parties. Parties who will unreasonably decline the use of mediation might bear costs of the civil procedure, irrespective of the outcome of the procedure.

I. Introducere:

În prezent, în multe țări din lumea întreagă, medierea joacă un rol important în soluționarea alternativă a litigiilor. Acest subiect a fost considerat ca fiind unul dintre cele mai importante de către Uniunea Europeană și Consiliul Europei. Țările au

opinii diferite în ce privește dezvoltarea medierii. Totuși, se poate susține că, în general, guvernele pot avea un rol extrem de im-

Guvernele pot avea un rol extrem de important în dezvoltarea medierii. Impactul atitudinii autorităților față de mediere poate fi văzut în mod clar în cazul Sloveniei.

portant în dezvoltarea sa. Impactul atitudinii autorităților față de mediere poate fi văzut în mod clar în cazul Sloveniei.

II. Medierea în tribunalele slovene

În anul 2001, Tribunalul Districtual din Ljubljana, al cărui președinte eram în perioada respectivă, introducea un program de mediere anexat instanței. Medierea era propusă mai întâi în conflictele civile clasice. Din 2002, această instanță oferă medierea în materia dreptului familiei iar de la începutul anului 2003, în litigiile comerciale. Inițial, acest program a fost unul experimental. A fost introdus ca un program destinat să rezolve întârzierile înregistrate la nivelul tribunalului. Mai târziu, a devenit o procedură obișnuită în cadrul instanței.

Multe alte tribunale slovene au urmat în curând acest model. Astăzi, patru tribunalele de district, o curte de apel și trei tribunale de muncă propun programe de mediere.

În același timp, **medierea extra-judiciară** începe să se dezvolte. Cartea Albă a Medierii, concepută în 2008 de Asociația Slovenă a Mediatorilor, prezintă dezvoltarea medierii într-o varietate de domenii.

III. Bazele legale ale medierii

Actul de procedură civilă (CPA) include diferite articole despre

posibilitatea ajungerii la un acord în cadrul instanței. Totuși, nu există un articol specific despre mediere în CPA.

Până în anul 2008, nu exista o lege a medierii. În mai 2008, Actul Medierii în materiile civilă și comercială a fost adoptat. Scopul acestei legi este de a promova medierea, dar nu pentru a defini procedura. Acest act a transpus Directiva Europeană asupra anumitor aspecte ale medierii în materiile civilă și comercială în legea slovenă. El conține doar principii de bază asupra procedurilor de mediere; restul este lăsat în seama mecanismelor de auto-reglare.

IV. Tribunalul Districtului Ljubljana și procedura anexă programului de mediere.

Tribunalul Districtului Ljubljana este cel mai mare din cele 11 tribunale de district din Slovenia. În dreptul familiei, medierea are cel mai mare succes, acordul obținându-se în 66% din cazurile soluționate prin mediere. În litigiile comerciale, jumătate din cazurile soluționate prin mediere s-au finalizat cu un acord, iar în litigiile civile, în 33% din cazuri s-a ajuns la un acord (acestea sunt statisticile din 2008). Statisticile arată că numărul de cazuri în care ambele părți acceptă medierea este în constantă creștere. În marea majoritate a cazurilor, acordul este obținut la prima sau la a doua ședință de mediere.

În anul 2005, programul de mediere al Tribunalului Districtual din Ljubljana a fost evaluat și revăzut de experții olandezi care au participat în cadrul Proiectului Phare. În același an, acest tribunal a participat la competiția pentru „Balanța de Cristal a Justiției”, organizată de Consiliul Europei și Comisia Europeană. 22 de proiecte au

fost nominalizate și 7 au fost premiate. Proiectul sloven a fost printre finaliști și a fost recunoscut ca un exemplu de bună practică.

V. Ce face guvernul sloven pentru a promova medierea?

În trecut, nu exista nicio lege care să impună introducerea programelor de mediere în instanțe. Aceasta depindea de președinții de instanțe și de atitudinea lor față de mediere. Autoritățile nu se implicau în dezvoltarea medierii judiciare. Această dezvoltare nu era nici susținută, nici frânată de autorități. Acum, dezvoltarea și promovarea ADR („alternative dispute resolution”) reprezintă una dintre prioritățile Ministerului de Justiție Sloven.

În martie 2009, a fost creat Consiliul Consultativ. Misiunea lui este să-și dea avizul în politica dezvoltării și promovării ADR în Ministerul de Justiție. Consiliul este alcătuit din 16 experți.

Bazându-se pe experiența Tribunalului Districtual din Ljubljana și pe a altor câteva tribunale slovene, ministerul a pregătit o nouă lege a ADR; ea obligă toate tribunalele de primă instanță și curțile de apel să propună părților cel puțin un tip de ADR în materiile civilă, familială, comercială și în litigiile de muncă.

Caracteristicile de bază ale acestei noi legi sunt următoarele:

Toate tribunalele de primă instanță și curțile de apel vor trebui să propună părților medierea în conflictele civile, familiale, comerciale și de muncă. Tribunalele de primă instanță vor avea 6 luni pentru a introduce aceste programe, iar curțile de apel 30 de luni. Tribunalele de primă instanță pot să se

bazeze pe experiența Tribunalului Districtual din Ljubljana, care propune medierea de aproape 9 ani. Totuși, prima curte de apel nu a introdus un asemenea program decât în septembrie 2009.

Tribunalele vor avea posibilitatea să ofere alte tipuri de ADR părților.

Tribunalele vor alege forma programelor: fie vor introduce proceduri de mediere judiciară organizate de tribunal, fie vor alege programe-conexe, furnizate de consultanți din exterior.

Vor exista stimulente dar și sancțiuni pentru a consolida utilizarea medierii. Spre exemplu, tribunalele vor avea dreptul să ceară părților să asiste la o ședință de informare despre mediere. Ședința de informare este explicit menționată în Directiva asupra anumitor aspecte ale medierii în materiile civilă și comercială. În Slovenia, asemenea ședințe numai fuseseră susținute în trecut. Tribunalele vor avea de acum o bază legală pentru a cere părților să asiste la aceste ședințe.

Medierea va fi gratuită pentru părți în materia dreptului familiei și în anumite conflicte de muncă. În celelalte conflicte, în afară de litigiile comerciale, primele trei ore de mediere vor fi gratuite pentru părți. Părțile care, fără un motiv rezonabil, refuză medierea, ar putea suporta cheltuielile judiciare, oricare ar fi rezultatul procesului.

Trimiterea la mediere: cauzele vor fi trimise la mediere dacă părțile o propun sau dacă tribunalul decide aceasta după ședința de informare; părțile vor avea dreptul să se opună acestei hotărâri, ceea ce va anula automat decizia de trimitere la mediere.

Republica Slovenia, ca parte într-un conflict, va fi în principiu ținută să accepte medierea.

Părțile care beneficiază de ajutor public judiciar sunt, încă de pe acum, ținute să participe de bună voie la mediere, dacă cealaltă parte este de acord cu medierea.

Această nouă lege a ADR, care a fost adoptată la 19 noiembrie 2009, va

aduce mari schimbări în domeniul ADR în Slovenia.

**Traducere și adaptare realizate de
Clara Maria Popescu**

Nota redacției: Materialul a fost prezentat în cadrul Primei Conferințe Internaționale pentru Mediere Judiciară, desfășurată la Paris, în perioada 16-17 octombrie 2009